

Plejeplan for det fredede område Klintegården

KALUNDBORG KOMMUNE

Plan, Byg og Miljø, Team Natur og Miljø

Udarbejdet på baggrund af tidligere udkast fra 2011 og
Vedtaget i Teknik- og Miljøudvalget d. 6. februar 2020

Baggrund for plejeplanen

Denne plejeplan er udfærdiget på baggrund af Fredningsnævnets kendelse af 17. juni 1977, der fastslår at det 13 ha store areal Klintegården, beliggende mellem Røsnæsvejen og Kalundborg fjord, skal bevares ud fra tilstanden på udpegningsstidspunktet, samt at sikre de rekreative formål. Fredningen omfatter hele matr. nr. 4c, Nostrup By, Raklev, der ejes af Kalundborg Kommune.

Fredningskendelsen giver mulighed for at et hotel/feriecenter kan opføres i området, men den senere bestemmelse om 300 m strandbeskyttelseslinje (jf. Naturbeskyttelsesloven) forhindrer i praksis dette. I årene 2010-12 blev der ført en ny fredningssag med hotelbyggeri som omdrejningspunkt, og i den forbindelse skulle en plejeplan indgå i den ny fredning. Da fredningssagen imidlertid faldt i Natur- og Miljøklagenævnet i 2013 er der i stedet behov for at beskrive naturplejen i en kommunal plejeplan.

Plejeplanen skal sikre, at der iværksættes den pleje og naturgenopretning der kræves for opfyldning af fredningens formål. Derudover lægges der vægt på at frilægge de dramatiske og spændende landskabsformer ned mod Kalundborg fjord.

Ud over fredningen er den yderste del af matriklen ud til kysten omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 som overdrev, og dele af dette areal igen omfattet af fredskov efter skovloven.

Overdrevet indgår i Natura 2000-område nr. 166: Røsnæs, Røsnæs Rev og Kalundborg Fjord, og en del af arealet er kortlagt som den særligt sjældne habitatnaturtype 6120: Meget tør overdrevs- eller skræntvegetation på kalkholdigt sand. Desuden findes på matriklen den mere udbredte overdrevstype 6210: Kalkoverdrev, og langs strandkanten type 1220: Strandvold med flerårige planter.

§ 3-beskyttelsen indebærer, at naturarealernes tilstand ikke må ændres uden dispensation, f.eks. ved opdyrkning, dræning, jorddeponering mv., og skovloven til gengæld at arealet overvejende skal være skovdækket, dog undtaget lysåbne partier, f.eks. skovenge og skovmoser. Indenfor Natura 2000-området skal arter og naturtyper opnå 'gunstig bevaringstilstand'.

Plejeplanen skal derfor også sikre, at pleje og naturgenopretning tjener til at overdrevets naturværdier bevares, både som følge af arealets § 3-beskyttelse og fordi det indgår i Natura 2000-område.

Kun den § 3-beskyttede del af Klintegård er omfattet af plejeplanen.

Oversigtskortet over klintegården herover viser det fredede område (rødt omrids) og arealerne med fredskov og § 3-beskyttelse.

Diverse hensyn

Kommuneplan

I kommuneplanen betegnes området som rammeområde K12.R07, der i overensstemmelse med fredningen fastlægger anvendelsen af området som et rekreativt område beliggende i landzone. Den eksisterende bygning Klintegården kan anvendes til restaurant eller kursusvirksomhed og der kan planlægges for et feriecenter (bemærk dog historikken ovenfor). Offentligheden skal sikres adgang til strandarealerne og karakteristiske træer og beplantning skal bevares, og endelig skal de naturhistoriske interesser i kystområdet sikres.

Klintegården

Klintegården er en ældre firelænget landbrugsbygning, der er indrettet til lystgård/sommerbolig i en rigt udskåret skønvirkestil. I dag er gården meget forfalden og farlig at begive sig ind i. Bygningen står næppe til at redde og anbefalingen lyder, at den snarest muligt fjernes.

Eksisterende sommerhus

Huset er en mindre, muret bygning med store vinduer og stråtag og ejes lige som den øvrige grund af Kalundborg kommune. Huset er ingen arkitektonisk perle, men det ligger godt placeret ovenfor havskrænten med en fin udsigt ud over vandet. Det udlejes i sommerhalvåret til turister.

Områdets karakter og beliggenhed

Områdets historie

Klintegårdsområdet hører under landsbyen Nostrup. Klintegården er flyttet ud herfra i forbindelse med de store landbrugsreformer omkring år 1800. På dette tidspunkt var området meget skovfattigt og kun ca. halvdelen af Røsnæs var opdyrket. Efter udflytningen må man formode at gården opdyrkede det meste af sin jord, men de nærmere omstændigheder om Klintegårdens tid som bondegård kendes ikke.

Kalundborg Kommune overtog Klintegården i 1970'erne efter at den havde fungeret som sommerbolig i en årrække. I 1977 blev der lavet en frivillig fredning af området, og overdrevet og det nuværende skovområde er formodentlig ikke blevet dyrket siden da. Luftfoto fra 1977 (tv) viser områdets udseende på tidspunktet for fredningen.

Landskab og geologi

Røsnæs er opstået som en randmoræne under den sidste istid, hvor smeltvandsaflejringer er blevet foldet op af isen. Derved er der opstået et bakket landskab med afvekslende partier af smeltvandssand og ler. Leret besidder

nogle særlige egenskaber, som gør at kystskrænten stedvis skrider ud og skaber de stejle skrænter i området, bl.a. ud for sommerhuset hvor den ustabile jordbund hindrer at kratvækst kan etablere sig. Landskabet stiger i dag med ca. 50 meter fra kysten og 300 m ind i landet, hvilket giver et meget dramatisk, bakket terræn.

Arealtyper og arealanvendelse

Klintegårdens areal kan opdeles i tre, hvor den sydligste del er overdrevet, der er delvist tilgroet med krat. I dette område ligger mod øst sommerhuset og mod vest den forfaldne Klintegården. Begge huse er omgivet af havearealer, ved Klintegården er haven dog er uoplejet og sprunget i skov. Den midterste del er skov og den nordligste del er i omdrift som mark. Skoven nordvest for Klintegårdsvej består hovedsageligt af en beplantning af østrigsk fyr og

skovfyr med en tæt undervækst af brombær og vild kaprifolie, der gør færdsel vanskelig. Skovarealet sydøst for vejen, der er udpeget som fredsskov, består delvis af løvskov med flerstammede bøgetræer, skovbunden er her relativt åben. Desuden findes østrigsk fyr og i brynene optræder poppel, eg og en række kratdannende arter. I skoven findes enkelte stier, som forbinder sommerhusområdet mod øst med den centrale vej.

Naturværdier

Flora

Som andre overdrevsarealer på Røsnæs' sydvestvendte skrænter er overdrevet på Klintegården af en særlig artsrig type med potentiale for høj naturmæssig kvalitet. Floraundersøgelser udført af Hans Guldager Christiansen, Birger Prehn og Ole Agerbæk i forbindelse med udgivelsen af bogen 'Floraen på Røsnæs og Asnæs sydvestvendte skrænter' viser, at der på Klintegårdens overdrevsområder er 126 forskellige plantearter. De skriver videre om Klintegården: 'På de sandede områder og tørre steder findes skrænt-star, gul evighedsblomst m.fl. Desuden er der aks-ærenpris, filtet soløje og bakke soløje, dansk astragal, hjortetrod, vår-potentil, merian, nikkende kobjælde og ru bittermælk. Her findes også som det eneste sted på kysten bjerg-perikon og den temmelig sjældne kostnellike.' Tre af disse arter (filtet soløje, kostnellike og skrænt-star) er på den danske rødliste, og 14 andre af arterne anses for at være sjældne og opmærksomhedskrævende af det tidligere Vestsjællands Amt.

Mark-tusindgylden står i den kystnære fold på Klintegården i en hvid form. Arten er i tilbagegang, men endnu ikke direkte truet. Fotograf: Peter Jannerup

Bøghjort fotograferet ved klintegården. Arten er knyttet til gamle bøgestubbe og stammer, der undergår naturligt henfald. Fotograf: Peter Jannerup

Fauna

Der findes ingen undersøgelser af faunaen på Klintegårdens område. Det er dog kendt at der på Røsnæs sydvestvendte skrænter kan findes en række sjældne og eksotiske dyrearter, først og fremmest insekter så som sommerfugle og biller. Der er stor sandsynlighed for, at områder med sjældne naturtyper og plantearter også rummer sjældne dyr. Markfirben bør også fremhæves, da arten forekommer på kystskrænten. Markfirben er knyttet til og udbredt langs Røsnæs' sydkyst, hvor klimaet er varmt og tørt og forholdene, i det mindste lokalt, er ideelle og indeholder både lav græsvegetation (fødesøgning og solbadning), buskopvækst (skjul for rovdyr) og sandede områder i skred m.m. (til æglægning). Da arten er anført på EU habitatdirektivets Bilag IV er den strengt beskyttet, herunder er den beskyttet i forhold til negativ påvirkning af dens levested.

Målsætning og virkemidler

Skoven

Skoven har været tyndet i 2015, hvor der blev lagt vægt på at opnå spredning i aldersfordeling, vækstform og (om muligt) artssammensætning. Sædvanligvis er formålet ved udtynding i skov at sikre sunde træer og stabile bevoksninger, men i dette tilfælde er det altså tilstræbt også at bevare biologisk og landskabeligt interessante træer (krogede, fler-

stammede osv.). Ved udtyndingen er det derfor navnlig de ligestammede træer, herunder alle de plantede grantræer, der blev fjernet. Ved tyndingen var fremkommelighed for publikum i skoven også et mål, og skoven har i sin nuværende tilstand mange naturmæssige og rekreative kvaliteter, som kan bevares uden skovning eller anden pleje i mange år fremad.

Eneste virkemiddel, som kunne tænkes at komme i anvendelse i de nærmeste år, er at friholde spor ved at slå brombærranker og andre slyngplanter i skovbunden.

Overdrevet

Området var i en årrække under kraftig tilgroning med bl.a. havtorn, liguster og andre buskvækster spredt fra sommerhusområderne, og det meget værdifulde overdrevarsareal var i fare for helt at forsvinde. I 2010 blev der derfor som et akut indgreb ryddet på dele af arealet, og vinteren 2013/2014 udførtes en mere omfattende rydningsindsats med efterfølgende hegning til de to folde. Der har siden været afgræsset i foldene for at holde vegetationen lav og opvækst af krat og buske tilbage, først med kreaturer og pt. med geder.

Den indre fold længst væk fra kysten bærer i dag en lav overdrevarsvegetation uden væsentlig opvækst af krat- og buskvegetation på størstedelen af arealet, imens partier i kystfolden trods græsningen er præget af mængder af rodskud fra det nedskårne slåenkrat.

Foto fra kysten mod nordøst i 2010, dvs. før rydningerne

Foto fra 2014, efter rydning og hegning af overdrevarsarealerne

Målsætningen er at holde overdrevet i en god, lysåben tilstand med kun begrænset buskvækst, til gavn for den karakteristiske overdrevarsflora og -fauna. Målsætningen er den samme for den del af overdrevet der er kortlagt som tørt kalksandsoverdrev (habitatnaturtype 6120), og som i dag er bedømt til at være i en god naturtilstand¹.

Som virkemiddel for den fortsatte naturpleje i foldene skal der til stadighed ske en ekstensiv afgræsning, der kan holde vegetationen nede uden at bevirke overgræsning.

I folden ud til kysten, der tydeligvis er ved at gro til i den centrale del, er det inden for de kommende år nødvendigt at rydde igen, men ellers vil rydningen af vedplanter blive holdt på et minimum, primært med friholdelse af stier og hegnslinjer og evt. høslæt.

Plejeindsatsen vil samtidig sikre befolkningens mulighed for at kunne opleve det kystnære overdrevarsareal med både udsigter og et spændende biologisk indhold. Uden naturplejen ville begge dele med tiden forsvinde i en stadigt højere og tættere opvækst af vedplanter.

¹ Jf. PRIOR-databasen: <http://prior.dmu.dk/>